

CS

CS

CS



KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 12.11.2009
KOM(2009)630 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

POKROK PŘI DOSAHOVÁNÍ CÍLŮ KJÓTSKÉHO PROTOKOLU

**(požadováno na základě článku 5 rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady
č. 280/2004/ES o mechanismu monitorování emisí skleníkových plynů ve Společenství
a provádění Kjótského protokolu)**

{SEK(2009)1581}

OBSAH

1.	Shrnutí.....	3
2.	SKUTEČNÝ POKROK V OBDOBÍ 1990–2007.....	6
2.1.	Tendence v oblasti emisí skleníkových plynů	6
2.2.	Intenzita emisí skleníkových plynů a emise na osobu v roce 2007	7
2.3.	Emise skleníkových plynů v roce 2007 ve srovnání s rokem 2006.....	8
2.4.	Tendence emisí v hlavních odvětvích.....	9
3.	PŘEDPOKLÁDANÝ POKROK PŘI DOSAHOVÁNÍ CÍLE KJÓTSKÉHO PROTOKOLU.....	11
3.1.	Prognózy členských států.....	11
3.1.1.	EU-15	11
3.1.2.	EU-12	11
3.1.3.	EU-27	12
3.2.	Provádění Evropského programu pro změnu klimatu (ECCP).....	14
3.3.	Provádění systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS).....	15
3.3.1.	První obchodovací období (2005 až 2007)	15
3.3.2.	Druhé obchodovací období (2008 až 2012).....	15
3.3.3.	Využívání mechanismů JI (společného provádění) a CDM (mechanismu čistého rozvoje) ze strany provozovatelů	16
3.4.	Předpokládané využití mechanismů Kjótského protokolu ze strany vlády	16
3.5.	Předpokládané využití propadů uhlíku.....	17
4.	Situace v kandidátských zemích EU	17

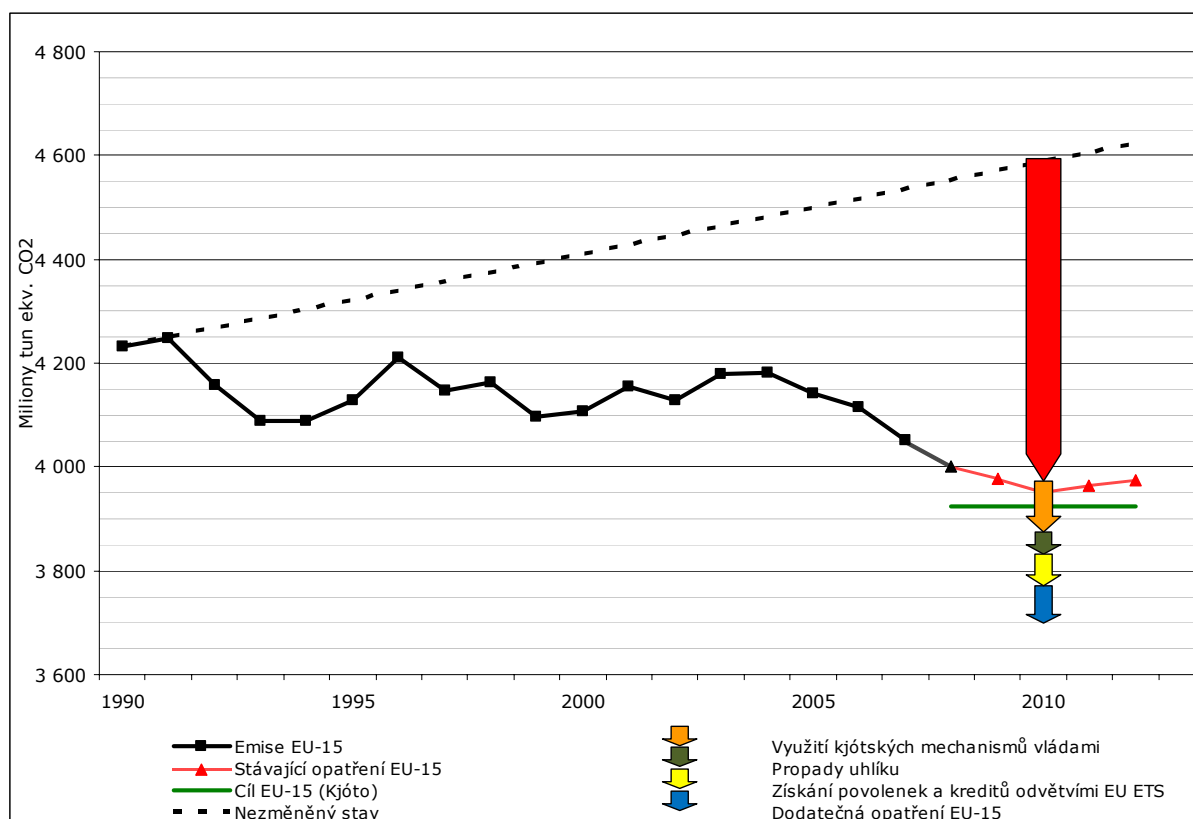
1. SHRNU TÍ

Na dobré cestě ke splnění cíle Kjótského protokolu v období 2008–2012

Země EU-15 souhlasily, že v souladu s Kjótským protokolem sníží v období 2008 až 2012 emise skleníkových plynů o 8 % ve srovnání s úrovněmi základního roku¹. Na základě posledních dostupných inventárních údajů z roku 2007² klesaly celkové emise skleníkových plynů v zemích EU-15 bez zahrnutí využití půdy, změny využití půdy a lesnictví (LULUCF) již třetí rok v řadě a byly o 5,0 % nižší než emise v základním roce. Emise skleníkových plynů v zemích EU-15 se snižovaly, přestože ekonomika výrazně rostla. Od roku 1990 vzrostl HDP v zemích EU-15 téměř o 44 %.

V roce 2007 poklesly emise skleníkových plynů v zemích EU-15 o 1,6 % ve srovnání s rokem 2006, zatímco HDP v těchto zemích vzrostl o 2,7 %. Předpokládané hodnoty³ uvedené na obrázku 1 naznačují, že země EU-15 svého cíle podle Kjótského protokolu dosáhnou. Dodatečné hodnocení⁴ dopadu politiky ochrany životního prostředí na emise skleníkových plynů v zemích EU-15 mezi roky 1990 a 2005 ukazuje, že emise skleníkových plynů poklesly o 7,6 % (cca 350 milionů tun ekvivalentu CO₂).

Obrázek 1: Skutečné a předpokládané emise v zemích EU-15



Pozn.: Šipky vycházejí z průměru v období 2008–2012, a proto neodpovídají přesně hodnotám předpokládaných emisí v roce 2010.

Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí, Evropská komise

V závazkovém období předpokládá pět členských států (Francie, Německo, Řecko, Spojené království a Švédsko) emise podle stávajících politik a opatření, které by jim umožnily dosáhnout jejich cílů. Pokud se vezmou v úvahu všechna opatření, včetně propadů uhlíku

a získání kreditů vládami a odvětvími, na které se vztahuje EU ETS, předpokládá se, že svůj cíl při sdílení zátěže splní dalších devět členských států. V současnosti se předpokládá, že pouze jeden členský stát (Rakousko) bude mít potíže se splněním svého závazku ke snížení skleníkových plynů. Předpokládané hodnoty však neodrážejí současný hospodářský útlum a poslední prognózy vývoje HDP, a proto mohou být nadhodnocené.

Metodika pro odhad vlivu EU EUT musí být solidní a soudržná; jsou nezbytná další zlepšení, a proto může být vliv EU ETS předložený v této zprávě nadhodnocen.

Země EU-15 dosahují při plnění svého cíle v rámci Kjótského protokolu uspokojivého pokroku a souhrnný cíl EU-15 bude splněn společně. Současné prognózy ukazují, že bude dosaženo dokonce lepšího výsledku.

Přestože se ve většině z dvanácti nových členských států mezi roky 2007 a 2010 předpokládá zvýšení emisí, devět z nich, které mají stanoven cíl v rámci Kjótského protokolu⁵, podle odhadů tohoto cíle nebo i vyšší mety dosáhnou pouze prostřednictvím stávajících politik a opatření. Slovinsko předpokládá, že svůj cíl splní, pokud všechna stávající a plánovaná opatření dosáhnou očekávaných výsledků.

Celkové emise skleníkových plynů v zemích EU-27 byly v roce 2007 o 12,5 % nižší než hodnoty v základním roce bez emisí a snížení z využití půdy, změny využití půdy a lesnictví a o 1,2 % nižší oproti roku 2006. Ekonomika zemí EU-27 vzrostla mezi roky 2006 a 2007 o 2,9 %.

Navíc podle předběžných údajů za rok 2008⁶ poklesly emise v členských státech EU-15 o 1,2 %, čímž se dostaly 6,2 % pod úroveň základního roku. Podle odhadů klesly emise v zemích EU-27 o 1,1 % a dosáhly tak poklesu o 13,6 % oproti úrovni základního roku. Tyto údaje jsou odrazem vlivu globální hospodářské recese, která se v údajích o emisích skleníkových plynů v roce 2007 ještě neprojevovala.

Nová opatření k dosažení ambiciózního cíle EU do roku 2020

V prosinci 2008 byl schválen legislativní balíček týkající se klimatu a energetiky předložený Evropskou komisí v lednu 2008.⁷ Poprvé vytváří soubor legislativních aktů integrovaný a ambiciózní balíček politik a opatření pro řešení změny klimatu do roku 2020 a na další období.

Od roku 2013 bude celkové úsilí EU o snížení emisí skleníkových plynů do roku 2020 o 20 % oproti roku 1990 rozděleno mezi odvětví spadající do systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) a odvětví, která do EU ETS nespádají, a to takto: a) snížení emisí v odvětví, na něž se vztahuje EU ETS, o 21 % proti roku 2005; b) snížení zhruba o 10 % ve srovnání s rokem 2005 v odvětvích, která do EU ETS nespádají. Po sečtení je výsledkem úhrnné snížení ve výši -20 % ve srovnání s rokem 1990, což znamená i snížení o 14 % proti roku 2005. Větší omezení je požadováno po odvětví, na něž se vztahuje EU ETS, neboť je rentabilnější snižovat emise v odvětvích, na něž se vztahuje EU ETS, než v ostatních odvětvích, která do EU ETS nespádají.

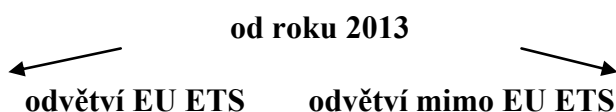
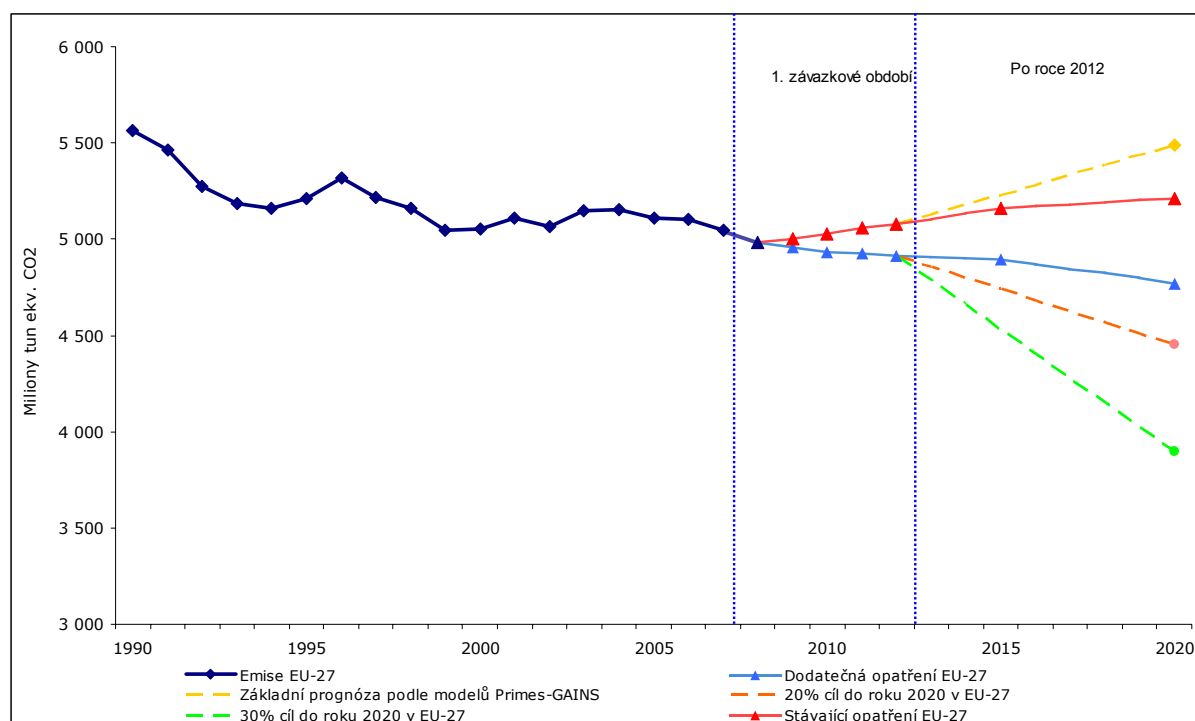
Odvětví, která do EU ETS nespádají, představují v současné době přibližně 60 % celkových emisí skleníkových plynů v EU. Bude zpravidla ponecháno na členských státech, aby v těchto odvětvích definovaly a provedly své politiky a opatření, i když ke snížení emisí přispěje také poměrně vysoký počet opatření na úrovni celé EU v oblastech, jako jsou normy energetické účinnosti, snížení emisí CO₂ z automobilů a nakládání s odpady. V těchto odvětvích, která do

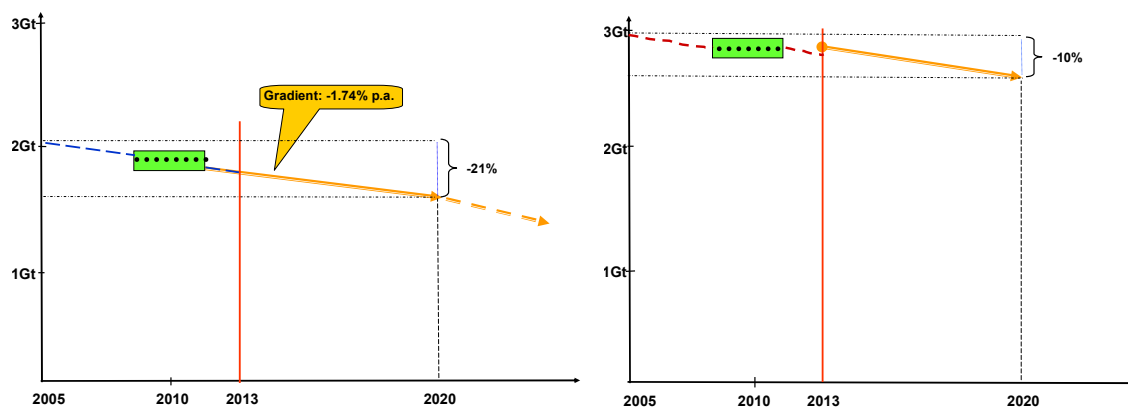
EU ETS nespádají, byly pro jednotlivé členské státy stanoveny individuální cíle podle poměrných úrovní stávajícího a plánovaného HDP na hlavu.

Nový soubor opatření týkajících se klimatu a energetiky zahrnuje také právně závazné cíle v oblasti zvýšení podílu obnovitelných zdrojů ve skladbě zdrojů energie do roku 2020, nová pravidla pro zachycování a ukládání uhlíku, nová pravidla pro subvence v oblasti životního prostředí a také snížení emisí CO₂ z automobilů a zlepšení kvality paliva.

Obrázek 2 znázorňuje významný rozdíl mezi předpoklady členských států pro rok 2020 (ve výši –20 %) a cíli EU na rok 2020 (–30 %), což vyžaduje, aby se EU po roce 2012 vydala cestou mnohem razantnějšího snižování emisí v porovnání s obdobím 1990–2012. V závislosti na skutečném cíli bude snížení emisí v roce 2020 v porovnání se základním scénářem muset být ve výši 1 000 až 1 500 milionů tun ekvivalentu CO₂. S ohledem na tuto skutečnost je potřeba, aby EU a její členské státy co nejdříve provedly nové právní předpisy.

Obrázek 2: Skutečné a předpokládané emise v zemích EU-27





Pozn.: Graf zahrnuje aktualizaci základních předpokladů Primes-GAINS pro rok 2007. Výše uvedené grafy pro odvětví, na něž se vztahuje EU ETS a odvětví, na něž se EU ETS nevztahuje, jsou hrubé odhady; konečné údaje budou k dispozici podle příslušných ustanovení směrnice 2009/29/ES⁹ a rozhodnutí 406/2009/ES¹⁰. **Zdroj:** Evropská agentura pro životní prostředí, Evropská komise

2. SKUTEČNÝ POKROK V OBDOBÍ 1990–2007

2.1. Tendence v oblasti emisí skleníkových plynů

Celkové emise skleníkových plynů v EU silně ovlivňují dva největší znečišťovatelé, Německo a Spojené království, jejichž podíl tvoří přibližně jednu třetinu celkových emisí skleníkových plynů v zemích EU-27. Tyto dva členské státy dosáhly v roce 2007 celkového snížení emisí skleníkových plynů o 394 milionů tun ekvivalentu CO₂ ve srovnání s rokem 1990.

Hlavními důvody příznivého vývoje v Německu (–21 % za období 1990–2007) je hospodářská restrukturalizace pěti nových spolkových zemí po sjednocení Německa a stále vzrůstající výkonnost elektráren a tepláren, stejně jako využívání kombinované výroby tepla a elektřiny. Snížení emisí skleníkových plynů ve Spojeném království (–17 % za období 1990–2007) bylo v první řadě důsledkem liberalizace trhů s energií a následného přechodu od ropy a uhlí jako paliva při výrobě elektřiny na plyn, a také opatření na snížení emisí N₂O při výrobě kyseliny adipové.

Itálie a Francie jsou třetím a čtvrtým největším znečišťovatelem, každý s podílem 11 %. Emise skleníkových plynů v Itálii byly v roce 2007 asi o 7 % nad úrovněmi z roku 1990. Hlavním důvodem zaznamenaného nárůstu emisí skleníkových plynů v Itálii od roku 1990 byla silniční doprava, výroba elektřiny a tepla a rafinace ropy. Emise skleníkových plynů ve Francii byly v roce 2007 o 6 % pod úrovněmi z roku 1990. Bylo dosaženo výrazného snížení emisí N₂O při výrobě kyseliny adipové, avšak emise CO₂ způsobené silniční dopravou mezi lety 1990 a 2007 značně vzrostly.

Španělsko, které se podílí 9 % na celkových emisích skleníkových plynů v zemích EU-27, je pátým a Polsko s podílem 8 % je šestým největším znečišťovatelem v zemích EU-27. Ve Španělsku se mezi roky 1990 a 2007 emise zvýšily o 54 %. To bylo způsobeno zejména nárůstem emisí ze silniční dopravy, z výroby elektřiny a tepla a z výrobního průmyslu. Polsko snížilo v letech 1990 až 2007 emise skleníkových plynů o 13 % (o 29 % méně než v základním roce, kterým je v případě Polska rok 1988). Hlavními faktory snížení emisí v Polsku – jakož i v ostatních členských státech ve střední a východní Evropě – byly pokles

energeticky nevhodného těžkého průmyslu a celková restrukturalizace hospodářství na konci osmdesátých a na začátku devadesátých let dvacátého století. Významnou výjimkou byla doprava (zejména silniční doprava), kde se emise zvýšily.

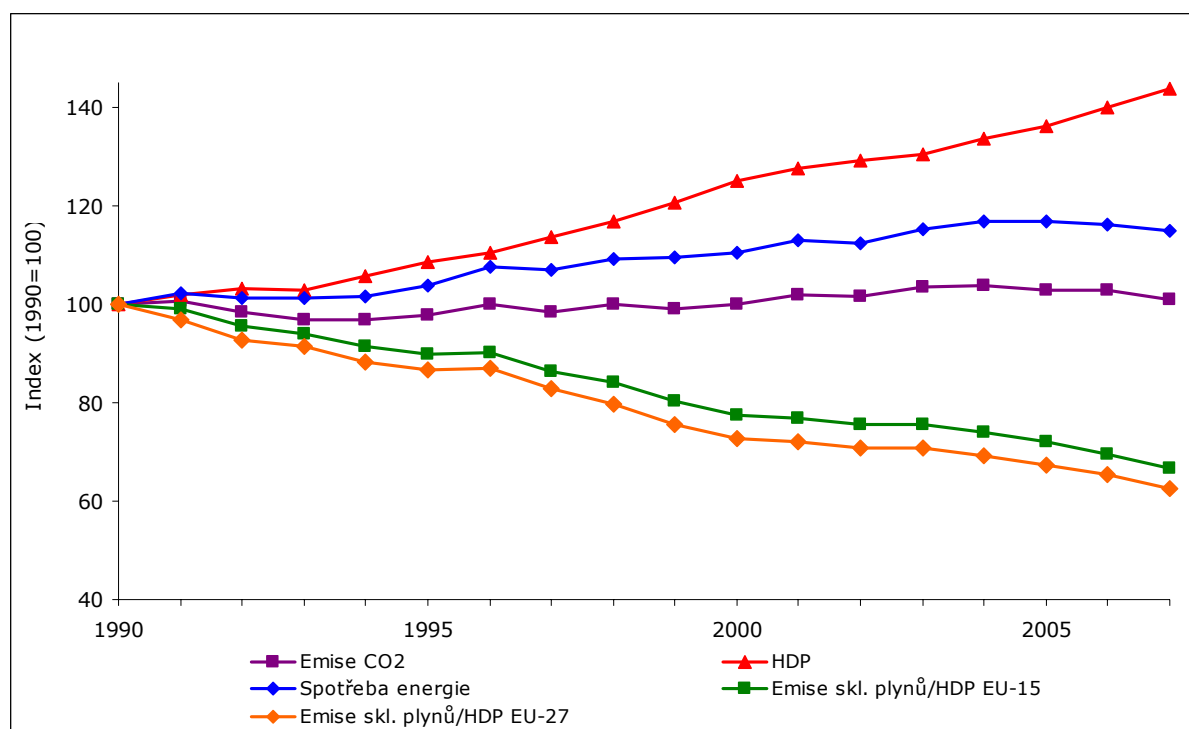
V roce 2007 byly emise skleníkových plynů v osmi členských státech nad úrovní základního roku, zatímco ve zbývajících 17 členských státech byly emise pod úrovní základního roku. Kypr a Malta nemají v rámci Kjótského protokolu žádné závazky ke snížení emisí. V těchto zemích emise v roce 2007 přesáhly úroveň z roku 1990. Procentuální změny emisí skleníkových plynů se od základního roku po rok 2007 pohybují v rozmezí od -53,4 % (Lotyšsko) do +52,6 % (Španělsko).

2.2. Intenzita emisí skleníkových plynů a emise na osobu v roce 2007

Emise v EU-15 i EU-27 se snižovaly, zatímco ekonomika výrazně rostla. Tento vývoj naznačuje, že od roku 1993 došlo v EU-15, a od roku 1996 v EU-27, k relativnímu oddělení zvyšování emisí skleníkových plynů od růstu HDP. Mezi roky 1990 a 2007 vzrostl HDP v EU-27 o 45 %, zatímco emise se snížily o 9 %, a ve stejném období vykazoval HDP v EU-15 růst o 44 % a zároveň emise skleníkových plynů poklesly o 4 %.

Všechny členské státy EU s výjimkou Kypru, Portugalska a Španělska snížily v letech 1990 až 2007 významným dílem své emise, zatímco jejich ekonomiky výrazně rostly. Silný hospodářský růst a snižující se emise byly zaznamenány zejména v členských státech ve střední a východní Evropě, a to v důsledku přeměny nevhodné výrobní sféry založené na těžkém průmyslu.

Obrázek 3: Intenzita emisí skleníkových plynů v zemích EU-15 a EU-27, HDP, spotřeba energie a emise CO₂ v zemích EU-15



V roce 2007 činily emise na osobu v zemích EU-27 v průměru 10,2 tun ekvivalentu CO₂. V EU-15 byl průměr 10,3 tun ekvivalentu CO₂ na osobu, což představuje snížení o 0,4 tun

ekvivalentu CO₂ proti roku 2006 nebo 1,3 tun ekvivalentu CO₂ v porovnání s rokem 1990. Emise skleníkových plynů na osobu se však mezi evropskými zeměmi značně liší. Emise na osobu jsou v úzkém vzájemném vztahu vůči intenzitě energie a skladbě zdrojů energie každé země (viz též obrázek 2 v pracovním dokumentu útvarů Komise).

V devadesátých letech dvacátého století emise na osobu v celé EU klesaly. Avšak mezi roky 2000 a 2007 poklesly o 5,1 % v zemích EU-15, přičemž vzrostly o 7,1 % v EU-12. V letech 1990 až 2007 se emise skleníkových plynů na osobu zvyšovaly nejvíce ve Španělsku, v Portugalsku, na Kypru a na Maltě.

2.3. Emise skleníkových plynů v roce 2007 ve srovnání s rokem 2006

V letech 2006 až 2007 se emise v zemích EU-27 snížily o 59,8 milionů tun ekvivalentu CO₂ (1,2 %), přitom v zemích EU-15 poklesly o 64,0 milionů tun ekvivalentu CO₂ (1,6 %) a v ostatních členských státech mírně vzrostly o 4,2 milionů tun ekvivalentu CO₂ (0,6 %). Ve všech členských státech EU-15 kromě Řecka a Španělska emise klesaly nebo zůstávaly na stejné úrovni. Ve většině členských států EU-12 kromě Maďarska, Polska, Rumunska a Slovenské republiky se emise zvýšily.

K celkovému snížení emisí skleníkových plynů významně přispělo Německo (–23,9 milionů tun ekvivalentu CO₂), Spojené království (–11,2 milionů tun ekvivalentu CO₂), Francie (–10,6 milionů tun ekvivalentu CO₂) a Itálie (–10,2 milionů tun ekvivalentu CO₂). Snížení emisí bylo způsobeno zejména nižší spotřebou všech druhů paliv v domácnostech a službách. Příčinou byla snížená potřeba vytápění v Evropě díky teplé zimě v roce 2007 a vyšší ceny plynu. Ve všech čtyřech jmenovaných zemích byly zaznamenány také významné poklesy emisí z využití energie ve výrobním průmyslu. Německo oznámilo nejvyšší pokles emisí v důsledku teplé zimy, zvýšení daně z přidané hodnoty a výrazného nárůstu cen paliv pro domácnosti.

Celkové emise skleníkových plynů se nejvíce zvýšily ve Španělsku (9,3 milionů tun ekvivalentu CO₂), Řecku (3,8 milionů tun ekvivalentu CO₂) a Bulharsku (4,2 milionů tun ekvivalentu CO₂). Ve všech třech zemích byly rozhodujícím faktorem emise ze spotřeby elektřiny a tepla z veřejných sítí. K nejvyššímu relativnímu nárůstu emisí došlo v Estonsku (2,8 milionů tun ekvivalentu CO₂, což je 15 %) v důsledku zvýšení výroby elektřiny v konvenčních tepelných elektrárnách o 25 %. Významný nárůst celkových emisí skleníkových plynů zaznamenala i Litva (1,9 milionů tun ekvivalentu CO₂) a Česká republika (1,7 milionů tun ekvivalentu CO₂).

Emise ze silniční dopravy se ve většině zemí i nadále zvyšovaly. Kromě států EU-15 (zvláště Dánska, Irsko, Řecko) byly nejvyšší nárůsty zaznamenány ve Slovinsku, Litvě, na Slovensku a v Lotyšsku z důvodů zvyšující se intenzity provozu. V Bulharsku, Německu, ve Francii, v Lucembursku, Nizozemsku a Portugalsku se emise ze silniční dopravy mírně snížily. Důsledkem je nárůst emisí ze silniční dopravy v zemích EU-27 jen o 1 % a stabilizace emisí na úrovni EU-15. V nadcházejících letech bude však potřeba přijmout další opatření, aby se emise skleníkových plynů z odvětví silniční dopravy udržely pod kontrolou.

Emise skleníkových plynů z mezinárodní letecké a lodní dopravy se v roce 2007 i nadále zvyšovaly, a to o 1,8 % v zemích EU-27. Emise z těchto odvětví, která nejsou v současnosti zahrnuta do Kjótského protokolu, vzrostly v zemích EU-27 o 1,8 milionů tun CO₂ (lodní doprava) a 3,7 milionů tun CO₂ (letecká doprava).

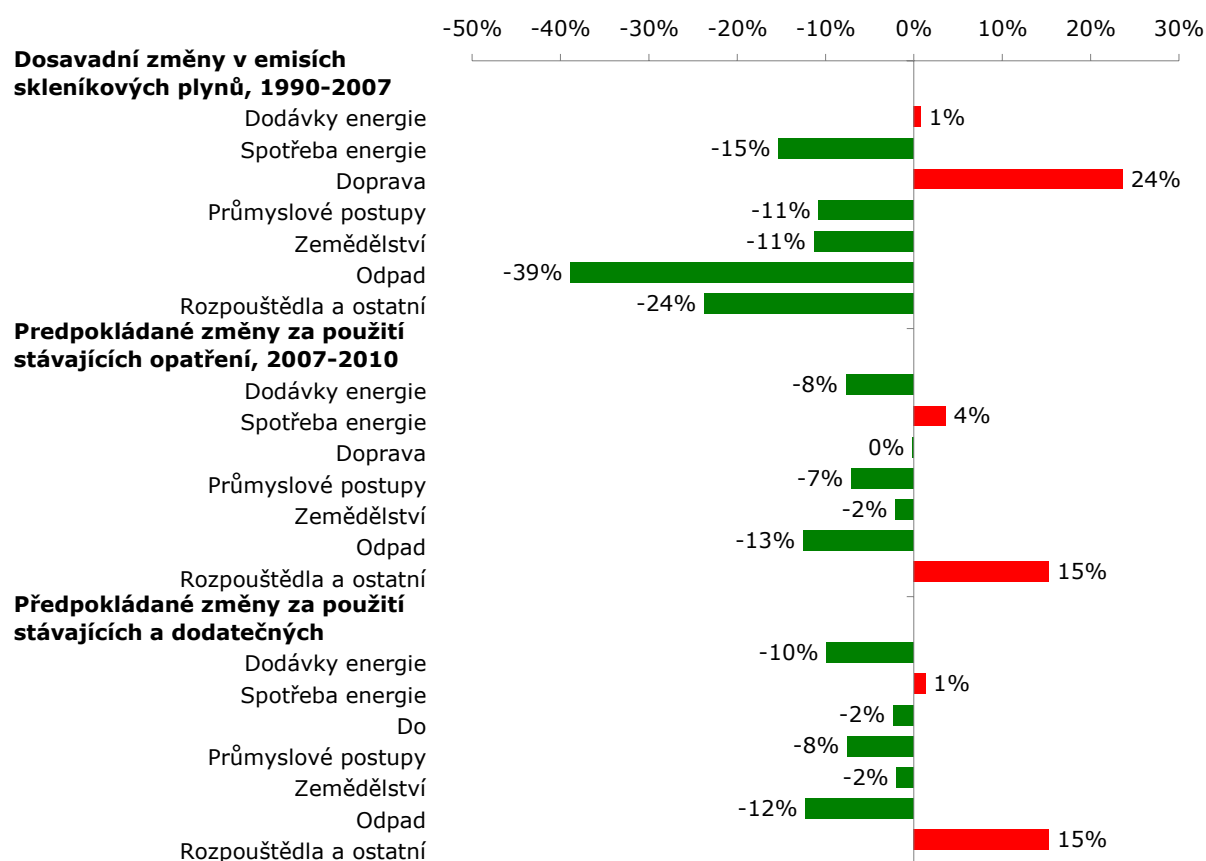
2.4. Tendence emisí v hlavních odvětvích

Obrázek 4 uvádí, že nejvýznamnějšími odvětvími jsou energetika (dodávky a využití energie) a doprava, na něž připadá 80 % celkových emisí v zemích EU-15 v roce 2007. Doprava odpovídá za 21 % celkových emisí skleníkových plynů, zemědělství za 9 %, průmyslové postupy za 8 % a odpady za 3 %.

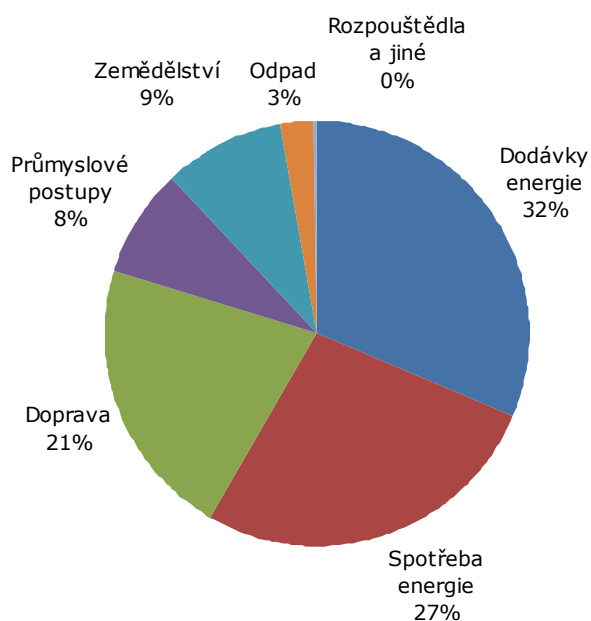
Poklesy v oblasti energetiky, zemědělství, průmyslových postupů a odpadů byly částečně vyrovnány výrazným nárůstem v odvětví dopravy (další podrobnosti viz opět pracovní dokument útvarů Komise). Ve zkratce, v porovnání s rokem 1990 emise v zemích EU-15:

- z energetiky (dodávky a využití energie kromě dopravy) se snížily o 7 %,
- z dopravy se zvýšily o 24 %,
- z průmyslových postupů se snížily o 11 %, hlavně díky nižším emisím z výroby kyseliny adipové a z výroby halogenovaných uhlovodíků a fluoridu sírového,
- ze zemědělství se snížily o 11 % kvůli snižujícímu se počtu dobytka a klesajícímu používání minerálních a organických hnojiv,
- z odpadů se snížily o 39 % díky nižším emisím CH₄ ze spravovaných skládek.

Obrázek 4: Změna v emisích skleníkových plynů v EU-15 podle odvětví a podílů odvětví



Podíl v EU-15 podle odvětví, 2007



Zdroj: EHP

3. PŘEDPOKLÁDANÝ POKROK PŘI DOSAHOVÁNÍ CÍLE KJÓTSKÉHO PROTOKOLU

3.1. Prognózy členských států

Prognózy emisí skleníkových plynů zahrnují vliv EU ETS, související metodika pro odhad vlivu EU ETS však musí být dále vylepšena. K provedení přesnějších prognóz vlivu EU ETS jsou zapotřebí solidní a soudržné metodiky a předpoklady. S ohledem na tyto skutečnosti bude v příštím roce zkoumáno, jak nejlépe odhadnout vliv ETS a provést jeho prognózu a jak vylepšit metodiky prostřednictvím revize rozhodnutí o mechanismu monitorování.

3.1.1. EU-15

Obrázek 5 uvádí prognózy pro odvětví, na která se nevztahuje EU ETS, a posuzuje rozdíly mezi předpokládanými emisemi a cíli v těchto odvětvích. Souhrnné prognózy pro všechna odvětví založené na stávajících vnitrostátních politikách a opatřeních, včetně vlivu systému EU pro obchodování s emisemi na domácí emise, ukazují, že emise skleníkových plynů v EU-15 budou v závazkovém období 6,9 % pod úrovní základního roku (rozdíl ve srovnání s cílem Kjótského protokolu činí 1,1 %). Při zohlednění

- 1) využití mechanismů Kjótského protokolu ze strany vlády, což by mělo přispět k dalšímu snížení emisí o 2,2 %,
- 2) celkového snížení v důsledku činností podle čl. 3 odst. 3 a čl. 3 odst. 4 Kjótského protokolu v EU-15, což představuje snížení ve výši 1,0 %, a
- 3) využití získávání povolenek a kreditů odvětvími, na která se vztahuje systém pro obchodování s emisemi, což odpovídá snížení o 1,4 %,

se u států EU-15 v závazkovém období očekává snížení emisí o více než 8,0 %, čímž by byl cíl Kjótského protokolu (−8 %) překročen. Za předpokladu, že všechna opatření přinesou očekávané výsledky, by mohlo plánované celkové snížení emisí skleníkových plynů v závazkovém období dosáhnout až 13,1 % ve srovnání s hodnotami základního roku (včetně účinku dodatečných vnitrostátních opatření ve výši −1,6 %).

Ovšem vzhledem k ambicióznímu cíli EU snížit do roku 2020 emise o 20 % ve srovnání s rokem 1990 a s úmyslem připravit půdu pro hladké splnění tohoto cíle je nezbytné, aby členské státy nejen zajistily včasné snížení emisí na základě stávajících politik a opatření, ale aby rovněž urychlily vývoj a plné provádění svých plánovaných politik a opatření.

3.1.2. EU-12

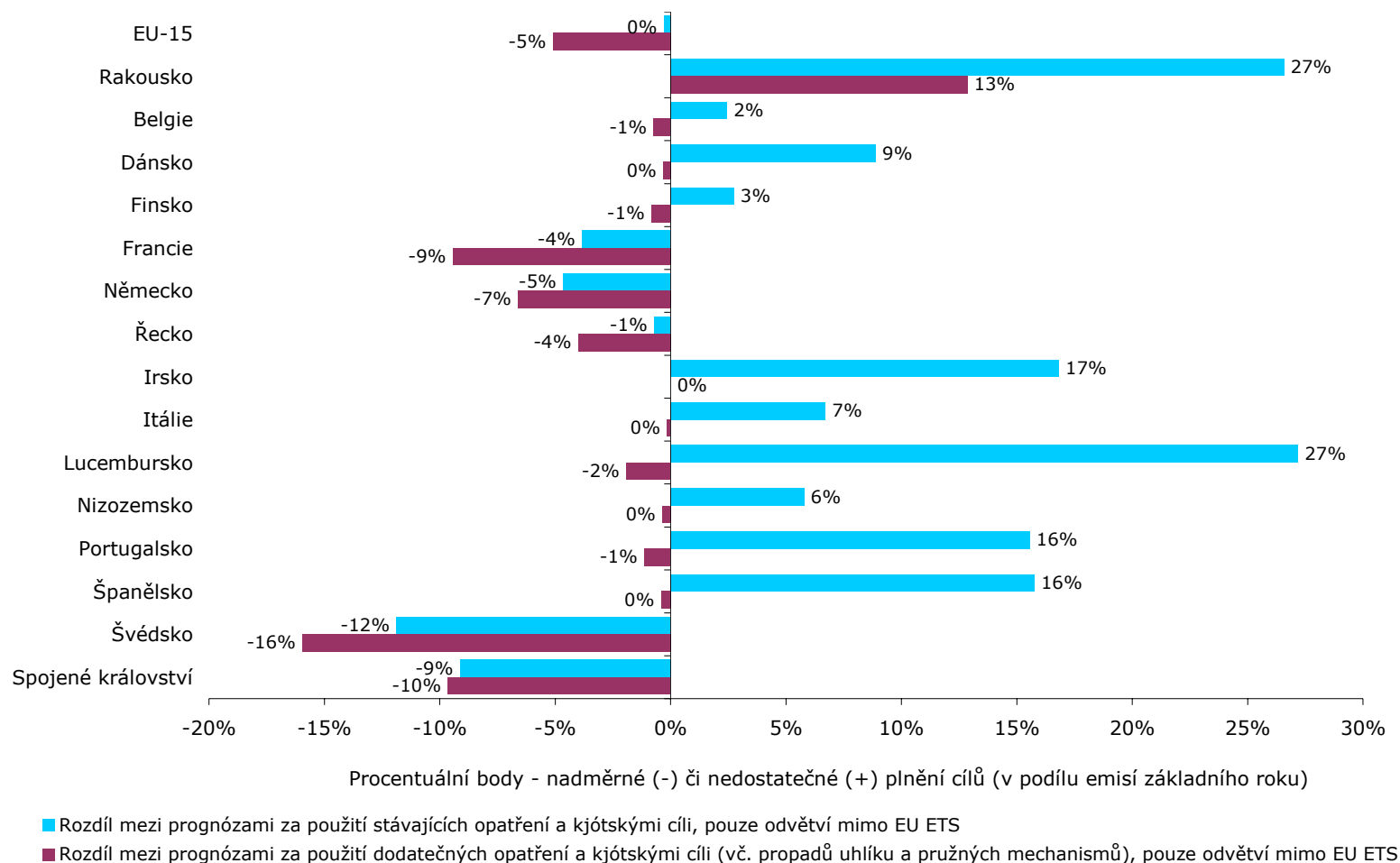
U ostatních 12 členských států se na základě stávajících vnitrostátních politik a opatření předpokládá, že se souhrnné emise po roce 2007 zvýší, ale v závazkovém období zřejmě přesto zůstanou přibližně 29,8 % pod úrovní základního roku. Slovinsko je jedinou členskou zemí ze států EU-12, která má v úmyslu investovat do mechanismů Kjótského protokolu. Slovinsko, Česká republika a Polsko hodlají zohlednit propady uhlíku.

3.1.3. EU-27

Předpokládá se, že celkové emise skleníkových plynů v EU-27 budou v závazkovém období asi 12,8 % pod úrovními základního roku. Tato prognóza vychází ze souboru vlastních odhadů členských států, které přihlížejí ke všem stávajícím vnitrostátním politikám a opatřením, včetně vlivu systému EU pro obchodování s emisemi na domácí emise. Předpokládaný pokles je 15,0 %, pokud budou zohledněny účinky získávání kreditů vládami prostřednictvím mechanismů Kjótského protokolu a propady uhlíku, a mohl by dosáhnout až 16,5 %, pokud dodatečné politiky a opatření budou provedeny včas a přinesou očekávané výsledky.

Tyto prognózy emisí je třeba zvažovat s ohledem na již dosažené účinné snížení, které mezi lety 1990 a 2007 dosáhlo –9 % pro EU-27 a –4 % pro EU-15. Proto má-li EU dosáhnout svého cíle ve výši –20 % nebo –30 % do roku 2020, bude nutné v budoucnosti podstatně urychlit úsilí o snižování emisí v celé EU.

Obrázek 5: Relativní rozdíly (nadměrné či nedostatečné plnění cílů) mezi prognózami emisí skleníkových plynů v odvětvích, na které se nevztahuje EU ETS, v závazkovém období a příslušnými cíli pro období 2008–2012 na základě „stávajících“ a „dodatečných“ vnitrostátních politik a opatření, využití mechanismů Kjótského protokolu a propadů uhlíku (vztaheno k emisím v základním roce)



Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí

3.2. Provádění Evropského programu pro změnu klimatu (ECCP)

V rámci posouzení politik a opatření členských států v EU-27 bylo vytyčeno osm společných a koordinovaných politik a opatření (CCPM), u kterých se předpokládá, že přinesou významné úspory emisí skleníkových plynů v EU. K těmto politikám a opatřením patří směrnice o systému EU pro obchodování s emisemi a v odvětví dodávky elektrické energie směrnice o obnovitelných zdrojích energie (RES-E, týkající se podpory elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie). V odvětví dopravy je nejdůležitější kvalita paliv a snížení emisí CO₂ z automobilů. Dále hrají v oblasti spotřeby energie úlohu směrnice o energetické náročnosti budov, zdanění energií a podpoře kombinované výroby energie (kombinovaná výroba tepla a elektřiny). Kromě toho se předpokládá, že pružné mechanismy Kjótského protokolu dosáhnou výrazného poklesu emisí skleníkových plynů v EU.

Vedle těchto osmi klíčových politik a opatření bylo určeno dalších pět společných a koordinovaných politik a opatření, u nichž se rovněž předpokládá, že významným podílem přispějí k úsporám emisí v EU (ze 4 na 7 milionů tun ekvivalentu CO₂ za každou politiku). K těmto pěti politikám patří směrnice o skládkách odpadů, normy účinnosti nových teplovodních kotlů, směrnice o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC), směrnice o označování energetické účinnosti spotřebičů a iniciativa „Motor Challenge“ zaměřená na zlepšení energetické účinnosti průmyslových elektrických motorů.

Do roku 2010 se největší úspory očekávají od směrnic o systému EU pro obchodování s emisemi a o obnovitelných zdrojích energie. Členské státy očekávají také velké úspory díky existenci vnitřního trhu s energií a provádění směrnice o energetické náročnosti budov, významné snížení emisí by mělo přinést i využití pružných mechanismů Kjótského protokolu.

Uvedených osm hlavních politik se na celkových úsporách připisovaných společným a koordinovaným politikám a opatřením v EU-27 podílí 92 %. To vyzdvihuje význam těchto klíčových politik v úsilí, které členské státy vyvíjejí při dosahování svých závazků ke snížení emisí.

Nejnovější vývoj

V prosinci 2008 byl schválen balíček týkající se klimatu a energetiky, který obsahuje:

- 1) **Zlepšený systém EU pro obchodování s emisemi (EU ETS):** směrnice 2009/29/ES⁹, kterou se mění směrnice 2003/87/ES s cílem zlepšit a rozšířit systém pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství.
- 2) **Sdílené úsilí pro snižování emisí z odvětví, na něž se nevztahuje EU ETS:** rozhodnutí 406/2009/ES¹⁰ o úsilí členských států snížit emise skleníkových plynů, aby byly splněny závazky Společenství v oblasti snížení emisí skleníkových plynů do roku 2020, které stanovuje závazky členských států ohledně emisí skleníkových plynů mimo rámec systému EU pro obchodování s emisemi.
- 3) **Závazné cíle pro oblast energie z obnovitelných zdrojů:** směrnice 2009/28/ES¹¹ o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, která stanovuje právně závazné cíle pro každý členský stát se záměrem splnit cíl EU dosáhnout 20% podílu obnovitelných energií v konečné spotřebě energie v EU do roku 2020.

- 4) **Zachycování a ukládání uhlíku:** směrnice 2009/31/ES¹² o geologickém ukládání oxidu uhličitého.
- 5) **CO₂ a automobily:** nařízení č. 443/2009¹³, kterým se stanoví výkonnostní emisní normy pro nové osobní automobily v rámci integrovaného přístupu Společenství ke snižování emisí CO₂ z lehkých užitkových vozidel, jež by mělo zajistit snížení průměrných emisí u nového vozového parku na 130 g CO₂/km do roku 2015.
- 6) **Dopravní paliva:** směrnice 2009/30/ES¹⁴ o kvalitě paliv zavádí povinnost pro dodavatele snížit emise skleníkových plynů z celého řetězce výroby paliv o 6 % do roku 2020.

Další významný vývoj se týkal:

- 7) **Letectví:** směrnice 2008/101/ES¹⁵ o začlenění činností v oblasti letectví do systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství.
- 8) **Silniční doprava:** směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/33/ES¹⁶ o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel.

3.3. Provádění systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS)

V roce 2008 dosáhlo v EU-27 celkové množství ověřených emisí ze zařízení, na něž se vztahuje systém EU pro obchodování s emisemi, 2,11 miliard tun¹⁷ CO₂, což je o 3 % méně než v roce 2007. I když v odvětvích, na něž se vztahuje EU ETS, byl silně pocíťován hospodářský pokles, snížení emisí bylo způsobeno také zavedením opatření na jejich omezení v zařízeních v reakci na vysokou cenu uhlíku, která přetrvávala po většinu roku 2008 před začátkem recese. Obrázek 6 uvádí podíl emisí v rámci systému EU pro obchodování s emisemi na celkových emisích skleníkových plynů v EU.

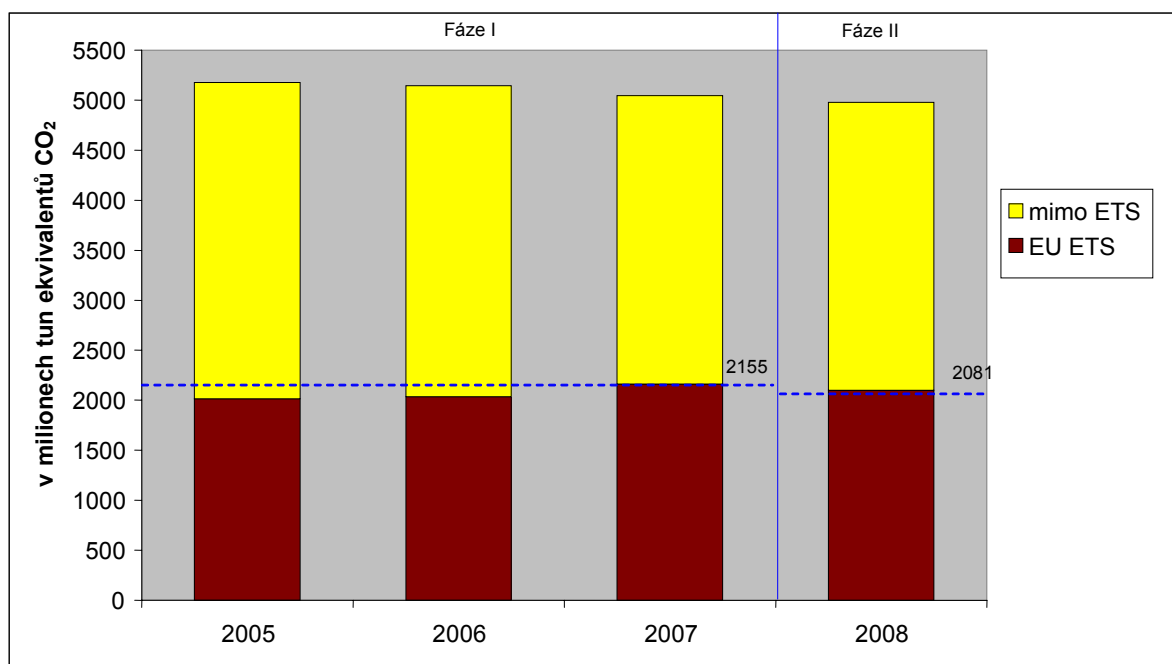
3.3.1. První obchodovací období (2005 až 2007)

Na prvním obchodovacím období se podílelo průměrně 10 559 zařízení. Tato zařízení obdržela emisní práva na 2 107 milionů tun CO₂ ročně a průměrně vyprodukovala o 2 %¹⁸ méně emisí (2 071 milionů tun CO₂ ročně). V roce 2007 činil podíl systému EU pro obchodování s emisemi na celkových emisích skleníkových plynů v EU-27 přibližně 43 %. Téměř dvě třetiny všech zařízení jsou klasifikovány jako spalovací zařízení¹⁹ a tato zařízení se podílejí se na celkových emisích více než 70 %.

3.3.2. Druhé obchodovací období (2008 až 2012)

Celoevropské omezení na období 2008–2012 činí 2,081 miliard povolenek ročně, což je o 10,5 % méně, než se původně navrhovalo v národních alokačních plánech předložených členskými státy. V roce 2008 se do systému zapojilo 10 680 zařízení a jejich ověřené emise byly o 9 % vyšší než jim přidělené povolenky.

Obrázek 6: Celkové emise skleníkových plynů v EU-27 rozdělené na odvětví, na něž se vztahuje EU ETS, a odvětví, na něž se EU ETS nevztahuje



Pozn.: Údaj je předběžným odhadem. Do údajů za rok 2008 byly zahrnuty předběžné odhady celkových emisí skleníkových plynů.

Zdroj: Evropská komise

3.3.3. Využívání mechanismů JI (společného provádění) a CDM (mechanismu čistého rozvoje) ze strany provozovatelů

Každý členský stát v druhém národním alokačním plánu stanovil maximální limit, v jehož rámci mohli provozovatelé použít kredity založené na projektech (mechanismy společného provádění (JI) a čistého rozvoje (CDM)). V zařízeních, na něž se vztahuje systém pro obchodování s emisemi, může být ve všech členských státech v druhém obchodovacím období každoročně použito celkem 278 milionů CER (jednotek ověřeného snížení emisí) nebo ERU (jednotek snížení emisí). To odpovídá 13,4 % celoevropského omezení pro druhé obchodovací období. V roce 2008 provozovatelé využili 81,7 milionů CER nebo ERU, což odpovídalo 3,9 % všech vyřazených povolenek. Od roku 2013 budou pravidla pro použití kreditů pro mechanismy společného provádění a čistého rozvoje přezkoumána, jak je stanoveno v přepracované směrnici o systému EU pro obchodování s emisemi.²⁰

3.4. Předpokládané využití mechanismů Kjótského protokolu ze strany vlády

Deset členských států EU-15 spolu s Maďarskem a Slovinskem se rozhodlo použít k dosažení cílů Kjótského protokolu mechanismy Kjótského protokolu. Společně by tyto členské státy EU-15 získaly za dodržování závazků v prvním závazkovém období v rámci Kjótského protokolu 93,1 milionů tun ekvivalentu CO₂ ročně. To představuje zhruba 2,2 procentního bodu při plnění cíle Kjótského protokolu, který je stanoven ve výši -8 %, pro státy EU-15 (viz tabulka 12 v pracovním dokumentu útvarů Komise).

Těchto 10 členských států se rozhodlo investovat téměř 3 miliardy EUR, aby získalo jednotky prostřednictvím mechanismů JI, CDM nebo obchodování s emisemi. Největší rozpočtové prostředky na pětileté závazkové období přidělilo Rakousko (531 milionů EUR), Nizozemsko (506 milionů EUR), Španělsko (409 milionů EUR), Lucembursko (330 milionů EUR) a Portugalsko (305 milionů EUR). Ve Slovinsku se rozpočet odhaduje na 80 milionů EUR. Maďarsko má v plánu zapojit se do mezinárodního obchodování s emisemi.

3.5. Předpokládané využití propadů uhlíku

Kromě politik a opatření zaměřujících se na nejrůznější zdroje emisí skleníkových plynů mohou členské státy využít propadů uhlíku (viz tabulka 13 v pracovním dokumentu útvarů Komise). Z dosud poskytnutých informací vyplývá, že celková čistá sekvestrace během závazkového období vyplývající ze zalesňování a obnovy lesů podle čl. 3 odst. 3 Kjótského protokolu bude asi 8,2 milionů tun CO₂ ročně v zemích EU-15. Vedle toho se odhaduje, že použití opatření podle čl. 3 odst. 4 v EU-15 přispěje 25,6 miliony tun CO₂ v každém roce závazkového období, a Česká republika, Polsko a Slovinsko předpokládají snížení o 5,5 milionů tun CO₂ v každém roce závazkového období. Tyto údaje zohledňují maximální hodnoty pro lesní hospodaření, ale nezahrnují Španělsko, které neposkytló podrobné údaje. Spolu se španělským souhrnem se u všech činností podle čl. 3 odst. 3 a čl. 3 odst. 4 v členských státech EU-15 předpokládá snížení emisí o 42,4 milionů tun CO₂ v každém roce závazkového období, což odpovídá téměř 12,4 % závazku ke snižování v EU-15 v celkové výši 341 milionů tun CO₂ ročně v závazkovém období ve srovnání s emisemi základního roku.

4. SITUACE V KANDIDÁTSKÝCH ZEMÍCH EU

Emise skleníkových plynů se v letech 1990 až 2007 v **Chorvatsku** zvýšily o 3 % a v porovnání s rokem 2006 se zvýšily o 5,3 %. V roce 2007 dosáhly emise Chorvatska 32,4 milionů tun ekvivalentů CO₂, což je o 10 % méně, než byly emise v základním roce. Chorvatsko předpokládá, že při zohlednění stávajících opatření a propadů uhlíku svůj cíl v rámci Kjótského protokolu mírně překročí, ale splnilo by tento, nebo i vyšší cíl při využití účinku plánovaných (dodatečných) opatření.

V roce 2007 činily emise **Turecka** 373 milionů tun ekvivalentu CO₂ v porovnání se 170 miliony tun ekvivalentu CO₂ v roce 1990, což představuje nárůst o 119 % a v porovnání s rokem 2006 je to nárůst o 12 %.

V lednu 2009 předložila **Bývalá jugoslávská republika Makedonie** sekretariátu UNFCCC (Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu) své druhé národní sdělení, které obsahuje inventární údaje o emisích skleníkových plynů z let 1990–2002. Mezi roky 1990 a 2002 poklesly celkové emise skleníkových plynů přibližně o 10 %.

Více informací naleznete v oddíle 2 pracovního dokumentu útvarů Komise.